

Sygn. akt VIII U 295/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Teresa Kalinka
Protokolant	Ewa Grychtoł

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2021 r. w Gliwicach

sprawy Z. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale R. D.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania Z. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 12 grudnia 2019 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 295/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 grudnia 2019r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na podstawie przepisów ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że Z. L. jako pracownik u płatnika składek (...) R. D. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2019r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że umowa o pracę z 1 lipca 2019r. została zawarta dla pozorów w rozumieniu art.83 k.c., a zamiarem stron nie było wykonywanie pracy, lecz uzyskanie przez Z. L. nieuzasadnionych korzyści

z systemu ubezpieczeń społecznych (zasiłku chorobowego) przy niskim koszcie z tytułu opłaconych składek. Organ rentowy stwierdził, że za takim przyjęciem przemawia: zgłoszenie do ubezpieczeń Z. L. złożone w ZUS w dniu 3 lipca 2019r. a więc kiedy ubezpieczony był już niezdolny do pracy; pełnomocnictwo udzielone Z. L. zostało złożone w ZUS w dniu 7 stycznia 2019r. natomiast umowa o pracę

na stanowisku pełnomocnika została zawarta dopiero w dniu 1 lipca 2019r; brak wskazania osób, które by zastępowały Z. L. w okresie niezdolności do pracy; oprócz zawartej umowy zlecenia z N. D. przez Z. L. jako pełnomocnika, brak jakiegokolwiek innej dokumentacji potwierdzającej wykonywanie pracy przez odwołującego.

Odwołanie od decyzji złożył Z. L. podnosząc, że wykonywał faktycznie obowiązki na podstawie umowy o pracę i w dniu 2 lipca 2019r. podczas wykonywania czynności służbowych uległ wypadkowi w pracy łamiąc rękę.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Matka odwołującego Z. L., R. D. od 2012r. miała zarejestrowaną działalność gospodarczą (...) D. R. prowadzoną w zakresie ubezpieczeń, kredytów, usług płatniczych, odszkodowań.

Odwołujący pracował u swojej matki od 1 maja 2013r. do 31 grudnia 2018r. i jednocześnie miał zawarte umowy zlecenia. W tym czasie od 1 kwietnia 2013r. posiadał status rencisty. Zaprzestał wykonywania pracy ze względu na problemy ze zdrowiem.

W dniu 4 lutego 2019r. odwołujący uzyskał orzeczenie lekarskie nr (...) o zdolności do pracy w charakterze pełnomocnika na okres do 4 lutego 2022r. Orzeczenie zostało wydane na zlecenie Firmy Usługowo – Handlowej (...) w R.. A. L. jest żoną odwołującego.

Odwołujący nie podjął pracy w firmie swojej żony. Po uzyskaniu ww. zdolności do pracy doszło do pogorszenia stanu zdrowia i odwołujący trafił do szpitala, gdzie w dniu 6 lutego 2019r. przeszedł operację oczu.

W dniu 1 lipca 2019r. odwołujący zawarł z R. D. Biuro Usługowo-Handlowe (...) umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 lipca 2019r. na stanowisku pełnomocnika w pełnym wymiarze czasu pracy za minimalnym wynagrodzeniem 2 250 zł brutto. Według sporządzonego do tej umowy zakresu obowiązków do obowiązków odwołującego należało: pozyskiwanie i obsługa klientów, kierowanie pracami biura, podpisywanie wszelkiej dokumentacji firmowej i reprezentowanie właściciela przed urzędami i pozostałymi instytucjami wg. udzielonego pełnomocnictwa notarialnego, prowadzenia spraw kadrowych, utrzymywanie kontaktów z partnerami, organizowanie akcji marketingowych, prowadzenie dokumentacji, przygotowanie dokumentacji odszkodowawczej, sporządzenie sprawozdań, udział w organizowanych szkoleniach, przygotowanie pism i druków, obsługa sprzętu biurowego, obsługa poczty, przygotowanie i jej wysyłka, obsługa poczty elektronicznej, wykonywanie poleceń ustnych wydanych przez pracodawcę.

Zgłoszenie odwołującego do ubezpieczeń społecznych nastąpiło w dniu 3 lipca 2019r.

Z nadesłanej przez Biuro (...) Sp. z o.o. w R. dokumentacji księgowej wynika, że firma (...) w okresie od lutego do października 2019r. nie wykazywała żadnego przychodu ani straty. W styczniu 2019r. przychód wyniósł 182 zł, a wydatki 931 zł. Dopiero w listopadzie i grudniu 2019r. wykazany został przychód w wysokości po 6 000 zł miesięcznie,

W firmie (...) w latach 2018 – 2019 była zatrudniona A. S.. Odbywała ona staż jako pracownik biurowy i wynagrodzenie było płacone przez Powiatowy Urząd Pracy. W połowie kwietnia 2019r. ww. przeszła na zwolnienie lekarskie w związku z ciążą.

Na początku lipca 2019r. A. S. zadzwoniła do odwołującego, gdyż potrzebne jej były dokumenty. Odwołujący umówił się ze świadkiem w dniu 2 lipca 2019r. przed klatką bloku, gdzie mieszka jego matka i udali się do biura. Było to około godziny 15. Około 300 metrów przed siedzibą biura odwołujący potknął się o wystającą studzienkę kanalizacyjną, upadł i złamał rękę – nasadę bliższą kości łokciowej. Świadkiem zdarzenia była A. S..

Biuro Usługowo-Handlowe (...) sporządziło protokół nr (...) ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy uznając zdarzenie za wypadek przy pracy.

W okresie od 3 lipca 2019r. do 31 sierpnia 2019r. odwołujący był niezdolny do pracy.

W dniu 16 września 2019r. odwołujący jako pełnomocnik firmy (...) zawarł umowę zlecenia z N. D. na okres od 16 września 2019r. do 31 grudnia 2019r. Na podstawie tej umowy zleceniobiorca N. D. miała wykonywać pracę sprzątaczką.

Odwołujący zeznał, że matka praktycznie nie zajmowała się działalnością, bo „wszystko było na jego głowie”. Matka wcześniej, tj. około 2017r. miała wylew i problemy z poruszaniem się. Odwołujący stwierdził, że nie potrzebował nadzoru jako pracownik.

Po 2019r. działalność (...) została zlikwidowana.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy R. S. Sąd ustalił, że Z. L. od 1 lipca 2019r. nie był osobą zdolną do pracy w charakterze pełnomocnika w firmie zajmującej się udzielaniem porad z zakresu odszkodowań, albowiem nie posiadał orzeczenia lekarza uprawnionego o zdolności do pracy w tym charakterze w firmie (...) wydanego na podstawie skierowania na badanie wystawionego w tej firmie.

W dniu 8 sierpnia 2019r. odwołujący złożył w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do dodatku pielęgnacyjnego, a w dniu 9 września 2019r. o świadczenie uzupełniające. Organ rentowy odmówił prawa do tych świadczeń, ponieważ odwołujący nie został uznany za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji. Sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygn. VIII U 2230/19, w której sporządzona została opinia w dniu 30 czerwca 2020r. przez biegłą okulistkę. Biegła zaliczyła odwołującego do osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji na stałe, a pogorszenie stanu zdrowia nastąpiło około 4 lutego 2019r.

W sprawie tej odwołujący podnosił, że nie radzi sobie z czynnościami związanymi z higieną, sposobem poruszania się. Ma problemy z czytaniem, pisanem, przemieszczaniem się samochodem, korzystaniem z telefonu oraz komputera. Trudność sprawia mu poruszanie środkami komunikacji publicznej. Nadto wskazał, że z powodu problemu ze wzrokiem nie potrafi zajmować się zagadnieniami prawnymi i egzystować.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach organu rentowego, aktach osobowych odwołującego, aktach tut. Sądu o sygn. VIII U 2230/19, historii choroby Z. L. ze spółki (...), informacji o uzyskanych przychodach i dochodach (...) R. D. za lata 2018-2019, historii choroby odwołującego z Izby Przyjęć w Szpitalu Miejskim w R. z 2 lipca 2019r., opinii biegłego sądowego R. S. (k.84 – 88 akt), zeznań świadków A. S. i N. D., zeznań odwołującego (protokół elektroniczny z rozpraw z: 4 sierpnia 2020r. czas 00:05:35-00:40:11, 10 września 2020r. czas 00:07:44 – 00:45:37, 5 listopada 2020r. czas 00:04:18 – 00:19:11, 4 lutego 2021r. czas 00:02:59 – 00:41:58).

Sąd w pełni podzielił opinię biegłego sądowego R. S., gdyż była ona rzeczowa, oparta o fachową i specjalistyczną wiedzę. Odnosząc się do zarzutów ubezpieczonego, to Sąd zwraca uwagę, że opinia ta znajduje uzasadnienie w obowiązujących przepisach Kodeksu pracy. Zgodnie z art.229§1 pkt 1 k.p. wstępnym badaniom lekarskim podlegają osoby przyjmowane do pracy za wyjątkiem osób:

1) przyjmowanych ponownie do pracy u tego samego pracodawcy na to samo stanowisko lub na stanowisko o takich samych warunkach pracy w ciągu 30 dni po rozwiązaniu lub wygaśnięciu poprzedniego stosunku pracy z tym pracodawcą oraz 2) przyjmowanych do pracy u innego pracodawcy na dane stanowisko w ciągu 30 dni po rozwiązaniu

lub wygaśnięciu poprzedniego stosunku pracy, jeżeli posiadają aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie i pracodawca ten stwierdzi, że warunki te odpowiadają warunkom występującym na danym stanowisku pracy, z wyłączeniem osób przyjmowanych do wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych -§1(1) k.p. Zgodnie z art.229 §4 k.p. pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującego, że w pierwszej połowie 2019r. nieformalnie wykonywał pracę w firmie swojej matki R. D.. Zeznania odwołującego w tej kwestii są niezwykle niespójne. Z jednej strony odwołujący na rozprawie 4 lutego 2021r. twierdził, że wykonywał wówczas pracę – dochodził do pracy w okresie od lutego do czerwca, ale formalnie nie pracował, dodatkowo zajmował się swoim dzieckiem , a w zeznaniach złożonych na rozprawie 4 sierpnia 2020r. odwołujący wyraźnie zeznał, że wrócił do pracy dopiero od 1 lipca 2019r., gdy tak uzgodnił ze swoją matką. Nadto z przedłożonej do sprawy dokumentacji księgowej, wynika, że od lutego do października 2019r. (...) R. D. nie wykazywała żadnych obrotów co przemawia za przyjęciem, że od lutego do czerwca 2019r. działalność ta w ogóle nie była prowadzona. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd nie dał także wiary przeciwnym w tej kwestii zeznaniom świadka A. S., tym bardziej, że nawet odwołujący na rozprawie 4 lutego 2021r. zwracał uwagę, że zeznania te są przesadzone co do częstotliwości obecności odwołującego w biurze firmy matki w pierwszych miesiącach 2019r., co w ocenie Sądu dodatkowo rzutuje negatywnie na ich wiarygodność.

Sąd pominął dowód z informacji Biura (...) Sp. z o.o. w R. odnośnie tego co składa się na kwotę wartości sprzedaży towarów i usług w listopadzie i grudniu 2019r. oraz co ujmowano w rubryce 13 pod pozycją wydatki, gdyż pomimo wezwania do udzielenia takiej informacji w terminie 7 dni Biuro zobowiązania tego nie wykonało. Sąd ostatecznie uznał, że zgromadzony pozostały materiał dowodowy jest wystarczający dla rozpoznania sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Z. L. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020r., poz.266 ze zm.), zwanej ustawą, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Po myśli art. 11 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, zaś według art. 12 ust. 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Za pracownika natomiast – w myśl art. 8 ust 1 ustawy - uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców - Kodeks pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30.05.2005r., sygn. akt III AUa 283/2005).

Według definicji zawartej w art. 22 Kodeksu pracy, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu był fakt podlegania przez odwołującego Z. L. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownika zatrudnionego w (...) R. D.. Fakt zatrudnienia odwołującego przez płatnika składek był bowiem negowany przez organ rentowy, który stanął na stanowisku, że umowa została zawarta przez strony jedynie dla stworzenia odwołującemu możliwości skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i stąd jako pozorna jest nieważna.

Podkreślić należy, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy, czy też zawarcia umowy o pracę dla pozorów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005r., sygn. akt II UK 141/2004, OSNP 2005/15/235, wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2001r., II UKN 258/00, OSNP z 2002/21/527).

Każdy przypadek musi być potraktowany i rozstrzygnięty w sposób indywidualny, na podstawie nie tylko treści umowy, ale też całokształtu okoliczności faktycznych, związanych z wykonywaniem danego zatrudnienia. Przede wszystkim należy zbadać, czy dane zatrudnienie wypełniało cechy stosunku pracy.

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że praca ubezpieczonego w spornym okresie sprowadza się do zawarcia umowy zlecenia ze świadkiem N. D.. (dwa miesiące po wypadku z dnia 2 lipca) Było to w czasie, kiedy działalność miała być likwidowana. Zdaniem Sądu odwołujący w dniach 1 , 2 lipca 2019 nie świadczył pracy Gdyby nie zdarzenie z dnia 2 lipca 2019 nie doszłoby do zgłoszenia odwołującego do ubezpieczeń społecznych, z uwagi na ogólny stan zdrowia i fakt, że od kilku miesięcy działalność ta nie była prowadzona.

Nadto, w ocenie Sądu, ubezpieczony nigdy nie wykonywał pracy na podstawie umowy o pracę u R. D., a to ze względu na brak elementu podporządkowania. Z zeznań odwołującego wynika, że matka R. D. od kilku lat nie zajmowała się działalnością i wszystkimi sprawami z tym związanymi zajmował się odwołujący, który jak zeznał na rozprawie w dniu 4 lutego 2021r., nie potrzebował nadzoru. W tym miejscu podkreślić, że podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy. Jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie była świadczona w ramach stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009r. I UK 43/09, LEX 529772). Przyjmuje się, że podporządkowanie pracownika obejmuje w pierwszej kolejności prawo wydawania przez pracodawcę poleceń, a także sprawowany nadzór nad pracownikiem. W ramach podporządkowania pracowniczego mieści się konieczność przestrzegania ustalonych przez pracodawcę reguł porządkowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 stycznia 1998r., II UKN 479/99 oraz z 27 lutego 1979r., II URN 19/79. W wyroku z 24 czerwca 2015r. (II PK 189/14 Lex 1764708) Sąd Najwyższy wskazał, że zasadniczym przejawem podporządkowania pracownika wobec pracodawcy jest jego zależność w sferze przedmiotu świadczenia, w ramach której pracodawca wskazuje zadania

do wykonania, doprecyzowuje sposób ich realizacji, a także metody i środki, za pomocą których zostaną one wykonane (por. również postanowienie Sądu Najwyższego z 17 listopada 2020r. II UK 396/19).

Następnie należy stwierdzić, że odwołujący nie był zdolny do podjęcia zatrudnienia jako pracownik od 1 lipca 2019r. w charakterze pełnomocnika. Ubezpieczony nie dysponował stosownym zaświadczeniem lekarskim wydanym ze skierowania wystawionego przez (...) R. D., a co wynika z podzielonej przez Sąd opinii biegłego zakresu medycyny pracy R. S. i co znajduje uzasadnienie w przepisach Kodeksu pracy. Brak aktualnego zaświadczenia o zdolności do pracy stanowi bezwzględne przeciwwskazanie do jej podjęcia i wykonywania. Zaświadczenie o zdolności do pracy ze stycznia straciło swoją aktualność niecały miesiąc później z uwagi na pogorszenie stanu narządu wzroku.

W świetle okoliczności faktycznych sprawy trudno przyjąć, że odwołujący rzeczywiście zamierzał pracować w pełnym wymiarze czasu pracy, gdy równocześnie starał się o uznanie go za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji i w sprawie toczącej się w Sądzie Okręgowym w Gliwicach o przyznanie prawa do dodatku pielęgnacyjnego i świadczenia uzupełniającego odwołujący podnosił, że nie radzi sobie

z czynnościami związanymi z higieną, sposobem poruszania się, ma problemy

z czytaniem, pisaniem, przemieszczaniem się samochodem, środkami komunikacji publicznej, korzystaniem z telefonu oraz komputera. Nadto wskazał, że z powodu problemu ze wzrokiem nie potrafi zajmować się zagadnieniami prawnymi i egzystować.

Z materiału dowodowego sprawy wynika.

Odnosząc się do kwestii zdarzenia z 2 lipca 2019r., to zdaniem Sądu odwołujący dochodził do biura nie jako pracownik, lecz jako osoba posiadająca klucze do tego lokalu. Nie można go również uznać za osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, czy prowadzącą działalność gospodarczą, bo taka nie była prowadzona co najmniej od lutego. Nie sposób uznać, że odwołujący doznał wypadku w pracy w ramach pracowniczego zatrudnienia.

Reasumując, w ocenie Sądu powołane powyżej okoliczności przemawiają

za przyjęciem, że sporna umowa o pracę z 1 lipca 2019r. dotknięta jest wadą pozorności

w rozumieniu art.83 k.c. A skoro tak to jest nieważna i nie może wywoływać skutków

w sferze ubezpieczeń społecznych. Sąd podziela w pełni stanowisko organu rentowego,

że zamiarem stron nie było wykonywanie pracy, lecz uzyskanie przez Z. L. nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych (zasiłku chorobowego, jednorazowego odszkodowania) przy niskim koszcie z tytułu opłaconych składek. Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiedział się w sprawie pozorności umów o pracę. Wskazywał, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba określona jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 czerwca 2015r., I UK 367/14, LEX nr 1771586, z 21 listopada 2011r., II UK 69/11, LEX nr 1108830, z 12 lipca 2012r., II UK 14/12, LEX nr 1216864).

W konsekwencji takiego przyjęcia słusznie stwierdził organ rentowy, że odwołujący jako pracownik u płatnika składek (...) R. D. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2019r.

Nie budzi wątpliwości, wbrew stanowisku organu rentowego, że w dniu 2 lipca 2019 roku doszło do złamania ręki w miejscu opisanym w protokole powypadkowym .

Sąd z mocy art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

(-) sędzia Teresa Kalinka